

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 6 an 10 cor.
pe 12 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminică pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:
de un șir garmond: prima dată 14
ban; a doua oară 12 ban; a treia
oară 8 b. de fiecare publicație

Atât abonamentele, cât și inser-
țiile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 500

Scrisori nerancate nu se primesc.

GREVA.

Greva dela căile ferate devine de tot supărătoare. De patru zile viața comercială a țării nu mai e mișcare ci — târșăală. În Budapesta e deja o scumpete, în căl pare-că orașul ar fi asediat. Același lucru amenință și pe celelalte orașe mai mari ale țării, căci îndeosebi alimentele prime nu se pot aduce în orașe în cantitate necesară.

Bar greviștii nu glumesc, ba chiar se întrec cu gluma. O armată întreagă este numărul lor și sunt așa de porniți, în cât nu i-a intimidat nici amenințările șefilor lor nici a autorităților administrative, după-cum nu s'au lăsat nici ademniți de promisiuni, ci după știrile de Vineri seara, greviștilor de până acum, cei mai mulți funcționari subalterni, li-s'au alăturat, în Budapesta, și funcționari mai înalți, așa că greva s'a agravat încă.

Conduc de resoane de stat: *să nu să creeze adică precedent periculos*, contele Tisza face tot pentru a nu fi silit să cedeze. Să nu se îmbărbăteze astfel și alți slujbași de al statului ca prin forță să încerce a elupta drepturi, concesiuni ori favoruri pe care numai în stare de înflorire economică a țării și treptat s'ar cuveni să le aibă. De aceea a mobilizat întreaga trupă de tren și eri pe liniile principale s'a și aranjat să plece deja câte-va trenuri. Se speră, că azi ori mâne aranjamentul acesta să ia forma

unei organizații pentru durată de *săptămâni de zile*.

Nu mai așa speră guvernul să moaie pe greviști.

Purtarea greviștilor îndreptățește ori-ce măsură aspră ce s'ar lua. Pentru-că ei nu se mulțumesc cu echitabilul ce guvernul ar fi dispus să facă: să nu se desbata în Dieta bugetul căilor ferate până ce nu se va studia un memorial al lor, acordându-li-se tot ce se poate. Greviștii vor însă așa, dintr'o dată, să li-se presclumbe dorința în — lege. Ei stăruie pentru-ca Dieta fără multă desbatere să voteze tot ce lor li-se pare just... Nu se gândesc la starea contribuabililor, și peste tot, la resoanele de stat, ei urmăresc cu încăpăținare interesul lor personal.

Forțează deci lucrurile și nu se arată de loc concesivi, măcar că atunci când vorba este de un conflict, numai așa se poate crea o situație durabilă și sănătoasă, dacă ambele părți fac concesiune, știindu-se de mult că între doi cari își dispută dreptul, adevărul este la mijloc.

Indrăzneți, cum i-a educat toate guvernele cari s'au folosit de ei, nu numai ca de un mare aparat electoral, dar și ca de pionii ai politicii de maghiarizare, slujbașii dela căile ferate vor să facă un pas mare înainte: să se arate omnipotenți chiar și față de guvern.

Cum nu?

Ani de zile oare nu li-s'a spus că ei reprezintă «dieta», n'au bruscă oare senti-

mentele naționale ale tuturor naționalităților, provocând în Croația adevărată revoluție? De ce n'ar merge înainte și n'ar aspira și la puterea de a îngenunchia guvernul?!

Eată cum se răsbună politica rea pe care au făcut o guvernele de pe vremuri!

Sesiunea delegațiilor. Din Budapesta se telegrafează, că delegațiile se vor deschide la 5 Maiu. Majestatea Sa va primi în audiență pe delegați. *Contele Tisza* și ministrul de finanțe *Lukács László* va merge zilele acestea la Viena pentru a continua pertractările în afacerea bugetului comun pe anul 1905.

Amănunte despre grevă.

Deoarece greviștii nu vor să cedeze, ei pun condiții pe care guvernul nu vrea să le primească, anume: guvernul să se oblige la notar public că pe toți îi va reprimi în slujbă, că nu va persecuta pe nimeni și va face ca Dieta să voteze sporul de leafă pe care-l cer, lupta între guvern și greviști se urmează și de azi încolo a luat un caracter și mai grav.

Cu data de 22 c. a apărut adică în foaia oficioasă *decret regal contra-semnat de ministrul Nyiri prin care se cheamă în serviciu toți diurniștii din rezervă și din rezerva întregitoare a armatei comune și a honvețimii a trupelor de tren cu scop ca ei să fie puși la dispoziția direcțiunii căilor ferate.*

RIVALII.

Roman de Max Kempner Hochstädt. 13

(Urmare și fine).

„Si acum ce-ai făcut?” întrebă Gerda tremurând de emoțiune.

„Mă adresai autorităților și cerui permisiunea, să mai pot vedea odată pe fratele meu. Și l'am văzut Gerda, l'am văzut aproape descompus zăcând în coșciugul său, și singurul ce se mai putea clar distinge era la timpă cea mică gaură ce i-a luat viața. Și atunci Gerda, îmi veni o idee curioasă. Măsurat cu acuratetă mărimea gaurii, era abia de 11¹/₂ mm. După-ce am mai aruncat o ultimă privire la rămășițele celui iubit, am lăsat să închidă coșciugul și am mers la consul dela care am cerut să-mi arate arma negrului pastrată la el. Era o veche armă, a cărui calibru nu e'a mai mult de 10 milimetri.

„Ah, înțeleg!” îl întrerupse aici Gerda, care până acum asculta cu atențiune încordată. „Locul glonțului era mai mare decât calibrul armei?”

„Așa este!” răspuse Roderich, și cu aceasta era documentată imposibilitatea ca negrul să fi putut fi asasinul. Atunci însă cine?”

„Schneiders”, exclamă Gerda, dar în momentul următor își simți brațul, care zăcea în brațul lui Roderich, strâns cu așa forță, încât era aproape să strige de durere. Îndată apoi aillă motivul acestei curioase tinute; dintr'o parte neobservat de dînsa veni baronul până la ei și făcu un elegant compliment, până ce nu-și

putea ascunde de tot surprinderea ce i-a cauzat-o apariția neașteptată a lui Roderich.

„Ah, uite aici!” strigă cu o afabilitate măestrită, „di doctor! Și noi cu toții te credeam încă la Lido, legănându-te pe valurile Adriaticei!”

„Concediul mi-s'a sfârșit, die baron”, răspuse Roderich la aparență liniștit. „Îi istoriseam chiar d-soarei Hedberg despre admirabila colecție de arme pe care am văzu-to în arsenalul din Veneția?”

„Ah d-ta te interesezi de arme?” întrebă baronul cu vioiciune. „Eu nu vreau chiar să mă laud, dar e fapt: colecția mea de arme este una dintre cele mai admirabile din întreaga Germanie!”

„Oho!” zise Roderich „tot am mai văzut și eu colecții de arme...”

„Dar nici una ca și a mea”, îl întrerupse baronul. „D-ta te îndoești domnule doctor, și stăruie pe lângă aceea ca singur să te convingi despre ce am zis”.

Roderich îi aruncă Gerdei o privire repede ca fulgerul și plină de înțeles și zise: „Bine, voi merge deja mâne”.

Și cu aceste făcând un compliment se depărtă, lăsând pe cei doi tineri singuri. Îndată apoi veni bătrânul Hedberg la ei și luă pe Gerda la o parte.

„Slavă D-lui” zise el, „că pe bună cale te-ai scăpat de dl acela, căci nici tie, nici mie nu-mi poate fi de vr'un folos. Și acum te rog, te poartă cuminte față de baron! În trei zile e scadința primului schimb. Este în interesul nostru să te arăți afabilă față de bărbatul care ne

are în puterea sa. Mai bine ar fi, dacă în fine te ai decide pentru ceva”.

„Asta o voesc și eu și sunt firm convinsă că vom fi de un acord”, zise Gerda. „Mai dăm încă numai o zi de cugetare”.

„Într'adevăr?” strigă bătrânul vesel, „o știam eu că tu ești fiica mea cea ascultătoare”.

Era întocmai după masă când Roderich și unchiul său se anunțară la baronul. Roderich se scusa foarte că a adus și pe colonelul cu sine, spunea însă că și dînsul e mare amator de arme.

„O, aceasta nu are nimic a face”, zise baronul, eu din contra, mă bucur foarte mult a afla opiniunea unui bărbat cunoscător în asemenea lucruri. Mai înainte însă totuși să luăm nițel cognac”.

„O nu”, răspuse Roderich agitat, — trebuie să ți refuzăm cu mulțumită, venind noi acum tocmai dela masă”.

„Așa dar mergem îndată la colecția mea. Vă rog să mă urmați”.

Îi conduse, prin mai multe odăi aranjate printiar, într'o mică sală, a cărei conținut de fapt putea aduce în estas pe ori-ce amatori de arme.

La fine ajunseră la o colecție de arme africane, lance și altele.

„Aha” exclamă Roderich, „la tot cazul, aste sunt trofee din expediția africană”.

„Ai ghicit” răspuse baronul, „sunt arme de ale diferitelor neamuri cu cari am avut de luptat.

Asta înseamnă că în două-trei zile guvernul va avea la dispoziție un personal cu ajutorul cărui va putea să pornească trenuri în toate părțile.

Funcționarii care nu vor intra dect în acest interval în lucru, vor fi destituiți iar cei-ce s'ar anunța ca noui, vor fi primiți în slujbă și vor pune îndată jurământ. După știrile mai noi, s'au și anunțat până acum 5700 candidați de felul acesta.

Negociările dintre greviști și guvern s'au întrerupt, pentru-că secretarul de stat Vörös László, care conducea negocierile, asistat de Vázsonyi, a declarat că nu mai are înțeles să stea de vorbă când și așa e exclusă ori ce înțelegere.

Greviștii din Budapesta au mai multe locuri de întrunire. Guvernul a decis însă că îi va opri ori împreună cu forța militară. Sunt temeri de vărsare de sânge.

Din Dietă.

— Ședința dela 22 Aprilie n. —

Președintele Perczel deschizând ședința anunță, că mai mulți deputați s'au înscutur la cuvânt înainte de ordinea zilei. Deoarece, zice președintele, două zile întregi atâră cuvântări au zădărnicit mersul regulat al ședinței parlamentare, propune ca azi camera să nu admită mai mult pe nime la cuvânt în afacerea grevei amplotaților dela tren. Majoritatea a primit propunerea președintelui.

Poporalul *Rakovszky István* cere ministrului de interne Tisza, să refereze asupra straiicului.

Ministrul președinte răspunde, că pertractările urmează încă. Azi încase va face o încercare, pentru a abate pe greviști la calea bună, mâne însă va recurge la alte mijloace.

Contele *Batthyány Tivadar* se bucură, că ministrul president începe a se ocupa în mod mai serios cu atacarea amplotaților, dar această interesare a sa nu este motiv suficient pentru întârzierea de până aci. Cere grabnică sanare.

„Și aceasta armă aici?“ întrebă colonelul arătând un revolver ce era atârnat pela mijloc.

„Aceasta?“ zise baronul încet, „aceasta este arma mea, care sub tot decursul expediției, era cu mine.“

„Ah, aceasta e foarte interesantă“, zise Roderich „Acum de sigur nu se mai poate întrebuința?“

„Cum așa?“

„Eu am auzit, că schimbările climatice de pe acolo sunt nefavorabile pentru ori-ce metal.“

Baronul începu a rîde.

„Dar, iubitul meu, cine te-a făcut să crezi asemenea prostii? Iată, convinge-te însuși, că arma e întocmai așa de bună ca în ziua primă.“

Abea apucă Roderich arma pe care baronul i-o luase de pe părete, și în momentul următor îi strigă colonelului: „11 1/2“.

„Ce crezi d-ta?“ întrebă baronul devenind atent. Atunci Roderich îl privi pătrunzător și zise cu o voce ridicată: „Eu cred că aceasta este arma, cu care a fost omorît mișelește fratele meu!“

Ca și un șarpe căruiă vor să-i sfărîme capul se retrase baronul. Îndată apoi se aruncă asupra tinerului medic cu un strigăt de furie și voi să-i smulgă corpus delicti din mână.

„Ucigaș afurisit!“ strigă bătrânul colonel și-i apucă brațul cu mâna-i tare. Totuși iarăși se desfăcu și în momentul următor ținu pe Roderich încheștat și se luptă cu el pe viață și moarte. Cu toate mâinile sale de piscică nu putea rezista tăriei contrarului său și fu aruncat de acesta la pământ și ținut cu forța. În decursul luptei se desfăcu cămașa baronului și un

Rakovszky István luând de nou cuvîntul, ia în apărare pe greviști, zicînd, că întru cât aceștia ar fi jigniți în dreptul lor, vor putea conta la sprijinul și apărarea opoziției. Ministrul president și-a arogat drepturi, pe care le are numai coroana.

Este datorința parlamentului a erua originea greșelii, și dacă aceasta greșală a provenit dela superiori, are datorința a-i trage la răspundere. Nu se poate tolera ilegalitatea, căci ministrul-președinte se razină pe o majoritate fără cap (sgomot, vuet, strigăte din dreapta: la ordine!).

Réul s'ar fi putut încunjura, dacă nu li-s'ar fi confiscat dreptul de întrunire. Consideră de ridicul punctul V. din concesiuni, în care Vörös László (fostul secretar de stat) primește garanța împlinirii celor cuprinse în acele puncte în schimb pentru restabilirea ordinii din partea greviștilor. Ca și când guvernul ar avea de gând să se acopere cu fostul secretar de stat la caz, că promisiunile nu vor fi îndeplinite de guvern. Să ni-se mai arate o țeară, în care un ministru president ar mai putea sta în fruntea guvernului după un astfel de scandal. (Sgomot). Majoritatea ar trebui să absoalve un atare guvern de sarcina ce a primit asupra sa, și care a împins țeara la așa rușine. (Sgomot).

A întemnița oameni inteligenți și onorabili cetățeni este o flagrantă vătămare a libertății personale. Roagă opoziția să măture acest guvern din fruntea țării care nu se sfiește de a comite și cea mai mare ilegalitate. Cere esmiterea unei comisii parlamentare pentru a constata cine este vinovat.

După-ce Tisza răspunde, s'a discutat asupra ordinii de zi pentru ședința proximą. Camera a decis, că mâne să nu se țină ședință.

Din străinătate.

Amnistie.

Bulgarii amnistiați au început să fie puși în libertate și în vilaie al Adrianopol.

Amnestia se întinde asupra delictelor comise în ultimele 18 luni.

mic medalion ce-l purta la gât atârnat de un lanț, căzu la pământ cu sgomot.

„Nu este aceasta Gerda de Hedberg?“ întrebă el mirat.

Roderich aruncă o privire rapidă asupra medalionului și strigă: „Se înțelege că e dînsa. Este medalionul pe care îl dase lui René când s'a despărțit și pe care acest miserabil i-l'a luat. „Trebuie să recunoști acum“ zise întorcându-se către baronul, — „că ți-ai sfîrșit rolul. Și acum va fi grija mea ca să nu scapi de pedeapsa meritată.“

„Înjură cât vrei“, murmură baronul. „În patria mea este obicei că prin o împunsătură de pumnal să ne scăpăm de rival. Dragostea înaltă pe mulți oameni și-i face îngeri, pe mine m'a făcut satană. Fă cu mine ce-ți place!“

„Acum dar mărturisește că ai și ziarul lui René!“ zise Roderich.

„Il am și cu plăcere ți-l predau E însă în odaia vecină, lasă-mă liber pentru un singur moment.“

„O nu“ răspunde Roderich, „nu te eliberez înainte de a te putea preda judecătoriei.“

„Atunci îți va rămânea dorința nerealisată, pentru-că nimeni afară de mine nu cunoaște locul, unde este ascuns ziarul“, zise baronul.

Colonelul trecu în odaia arătată de baron și privi jur împrejur.

„Lasă-l liniștit, liber“ zise el, „odaia nu are altă eșire, nu ne poate dect scăpa.“

Aceasta liniști pe Roderich, lăsă pe baron să se ridice și ceru să-i aducă ziarul cerut, îl urmară apoi amîndoi, grijindu-i fie-care mișcare. Totuși abia ajunse el ușa, o trase repede

Cel amnistiați și puși în libertate vor trebui să presteze jurământul de lealitate. Ei nu mai sunt puși sub nici o supraveghere polițienească.

În audiența pe care d. Načiovič a avut-o la Sultan s'au schimbat asigurări de amicitie.

Revolte din coloniile germane africane.

Generalul Leutein, guvernatorul coloniilor germane din sud-vestul Africii, telegrafează:

Am înaintat în ziua de 13 Aprilie dela Otjosasu contra triburilor Hereros revoltate, cari se aflau concentrați aproape de Ckatumb. Răsvrățiții s'au retras până la Cuiumbo și apoi ne-au atacat.

După zece ore de luptă, atacul a fost respins.

Hereros au avut numeroase pierderi. Am avut doi oșteri și 7 oameni uciși; un oșter și 13 oameni răniți.

Statul Congo.

În cercuri politice a produs mare agitație vestea conform, căreia trupe engleze au intrat pe teritoriul statului Congo.

Convențiune secretă între Franța și Spania.

Gibson Bowle a declarat naintea unui raportor, că din informațiuni anterioare a avut cunoștință, că între Franța și Spania a existat un acord secret cu privire la Maroko, care amenință serios pozițiunea Angliei la Gibraltar. Acest acord stabilește o împărțire a Marocului ca ceea a Poloniei. *Bowle* nu se îndoiește că Anglia a avut despre asta cunoștință preabilă, nainte de ce s'ar fi făcut înțelegerea dintre Anglia și Franța, Densul a voit să și interpeleze în afacerea asta pe ministrul president Balfour, dar la dorința acestuia a renunțat la hotărîrea sa.

Acordul Turco-Bulgar.

Convențiunea dintre Turcia și Bulgaria suzerană s'a semnat la 8 Aprilie seara de președintele consiliului de ministri turcesc *Said Pașa* și de agentul diplomatic al Bulgariei *Nacıoruci*. În virtutea acestei convențiuni Bulgaria se obligă a împedeza formarea de bande armate și comitete revoluționare cu scop și tendință dușmănoasă contra imperiului turcesc și să obligă a pedepsi pe sudiiți bulgari cari ar comite acte revoluționare în provinciile vecine. Mai departe că Bulgaria va opri exportul de materii explosive în Macedonia. Cum vestește o depeșă din Sofia, pentru a împedeza trecerea bandelor de insușenți bulgare în Turcia și pentru oprirea exportului de explosive, principatul va înființa un corp special de civili și de militari. Din partea sa sultanul va stărui pe lângă introducerea reformelor, va amnestia

după sine și-o închise. Și înainte ca cei doi să o fi putut deschide auziră un sgomot surd.

În mijlocul odăii zăcea pécătorul întins fără viață, ținînd în mână un revolver care afuma încă. „Se împușcă în temple întocmai unde împușcase și victima sa; astfel și-a ispășit păcatul.“

Domnul de Hedberg se retrase în singurătate cu puțină-î rentă ce i-a mai rămas după pierderea averii sale. Cum auzi despre starea lucrurilor, nici un moment nu mai ținu banii împrumutați de baronul.

Gerda însă nu merse cu el, căci la puțină lună după demascarea baronului, îi întinse mâna lui Roderich — pentru întreaga viață.

(FINE)

Trad. de Hortense B.

Doi membri corespondenți ai Academiei.

— Enea Hodoș și Dimitrie Dan. —

„Representanții limbii române din toate unghiurile, pe unde Traian și Aurelian au plantat vulturii Romei“, — cum se numiau membrii Academiei în epoca latinistă de cucernică amintire — s'au sportit anul acesta cu doi scriitori, cu d-nii Enea Hodoș, profesor în Caransebeș și Dimitrie Dan, preot în comuna Straja din Bucovina.

pe toți cei arestați sau surghiuniți pentru acte revoluționare, afară de cei-ce au comis atentate cu dinamita.

Fugarii Macedoneni întorcându-se în patrie, vor fi ajutați să-și elădească locuințe etc. Se vor destina măsurile vamale excepționale luate contra mărfurilor bulgare și contra circulației trenurilor. Supușii turci de origine bulgară vor fi primiți în Turcia în slujbe publice. O comisiune mixtă va regula celelalte neînțelegeri ce mai sunt. Un tractat pentru extradarea criminalilor ordinari se va face mai târziu, de asemenea și altul pentru paza reciprocă a graniței. Se obliga mai departe din a sa parte Sultanul a pune în aplicare toate reformele hotărâte la *Muczsteg*, a pune în libertate pe toți arestații, a da protecție celor ce se vor întoarce și a desființa toate măsurile excepționale. Bulgarii, având pasuri în regulă, nu vor mai fi supărați în petrecerea lor în Turcia, iar Bulgarii din Turcia vor putea fi puși în slujbele civile și militare pentru cari ar avea capacitatea recerută.

Acest acord a fost primit în Bulgaria cu mare mulțumire. Înțelegerea dintre ambele țări are mai ales pentru principatul bulgar mare însemnătate, atât economică, cât și politică. *Economică*, de oare-ce comerțul Bulgariei cu Turcia va lua avânt, și se va desvolta; *politică*, de oare-ce *Bulgaria a fost tractată de către sultan aproape ca țară independentă*.

Pentru Turcia are însemnătatea aceea, că imperiul turcoman scapă de agitațiunile continue ale bandelor de insurgenți bulgari.

Telegrame.

Londra, la 22 Aprilie. Ambasadorul japonez la îndrumarea guvernului său a intrat în audiență separată pe împăratul Corean din ce motiv a rămas ambasadorul Coreei la Petersburg și de ce susține contactul diplomatic cu Rusia atunci când guvernul rus și-a revocat reprezentantul său. Răspunsul dat ambasadorului japonez nu este cunoscut.

Petersburg, 23 Aprilie. *Generalul Kurapatkin a executat prin glonț pe cei doi oficiali japonezi prinși travestiți cari voiseră să arunce în aer un pod al căii ferate transiberiane.*

Un raport telegrafic al lui Alexiev către țarul anunță că la 21 c. ear a

avut loc o luptă pe mare. Mai mulți oficiali și soldați ruși și-au pierdut viața. Cuirasatul „Bojan“, însoțit de torpilori, a ieșit în largul mării, dar după ce era amenințat rău de escadra japoneză, s'a refugiat în port. Pe vasul „Stasny“ s'a întâmplat explozie și din oficialii și soldații de pe el n'au scăpat cu viață de cât 5 și vasul s'a scufundat.

Tien-Tsin. — După știri sosite aci o flotă japoneză compusă din mai mult de 70 de transporturi a fost semnalată în direcțiunea spre Kai-Tsu la Nord de Port-Arthur.

Petersburg. — Oficial. Nici o schimbare nu s'a produs pe malurile fluviului Yalu.

Avant-posturile rusești din insulele dela gura fluviului Yalu se află la o distanță de 600 de pași de cele japoneze.

Războiul ruso-japonez.

Raportul lui Togo.

Admiralul Togo a trimis din incidentul victoriei raportate la 13 Aprilie năntea Port-Arthurului, la Tokio următoarea telegramă oficială :

Flota reunită a îndreptat la 12 l. c. după un plan din năntea stabilit al 8-lea atac contra Port-Arthurului. Flotila IV. și V. de contra-torpilori, escadra XIV și Koriomaru au ajuns la gura portului în noaptea de 12 Aprilie. Cu toată lumina împrăștiată de reflectori au reușit vasele noastre să așeze minele submarine. Flotila II. de contra-torpilori a descoperit la 13 l. c. la răsărit de soare un contra-torpilor rusesc, ce grăbea spre port. După o luptă de 10 minute acesta fu scufundat, al cărui echipaj n'a putut fi scăpat, deoarece s'a apropiat *Baian*. Un al doilea contratorpilor rusesc a fost descoperit, când acesta s'a apropiat de către Liaotesan. Și acesta a fost atacat, dar a reușit să fugă în port. Pe partea noastră n'a fost nici o

perdere, numai *Ikarusi* a fost avariat ușor în două locuri. Flota III. a sosit la 8 ore în fața portului exterior al Port-Arthurului când *Baian* a început a trage focuri. Numai de cât sosită la fața locului *Novik*, *Askold*, *Diana*, *Petropavlovsk*, *Pobieda* și *Poltava* atacându-ne. Flota noastră (a III.), intenționat a început să tragă rar focuri, simulând tot odată și retragerea, până ce a atras pe inamic spre sud-est în largul Oceanului.

În acest moment sosi flota noastră I., care a fost avizată de flota III cu ajutorul telegrafiei fără sirmă, cari unite au atacat flota adversară. Încercându-se aceasta să fugă din năntea flotei noastre năntea în port, un vas inamic, care era de forma lui *Petropavlovsc*, s'a atins de una dintre acele mine submarine, pe cari le-am așezat noi în preția luptei, — care vas năntea de ameză la 11 ore 32 minute s'a și scufundat în urma exploziei. Am observat și un alt vas, care nu se putea mișca liber, dar în urma învâlmășelii, ce era între vasele inimice, a fost cu neputință să stabilim ce vas era acela. În sfârșit flota dușmană a reușit să ajungă în port. Flota noastră III. n'a suferit nici o daună. Afară de cele amintite flota adversară a suferit și alte pagube neînsemnate. Flota noastră I. n'a intrat în foc. Flotele noastre la o oră s'au retras și s'au pregătit pentru un nou atac. La 14 Aprilie earăști s'au apropiat de Port-Arthur, după-ce flota II. IV. și V. de contra-torpilori și escadra IX dimineața la 3 ore s'au unit.

Dimineața la 7 ore acesteia s'a alăsat și flota III. În afară de port nu s'au văzut mai mult vase de război de ale contrarului. Flota noastră I. a sosit d. a. la 4 ore, care a descoperit 3 mine submarine dușmane, făcându-le inofensive. *Kasuga* și *Nissin*, cari erau spre vest dela Liaotesan, au intrat de astădată pentru prima oară în acțiune, continuând focul două ore. După ce forturile dela Liaotesan au amuțit, flotele noastre s'au retras la 1 oră 30 minute.

*

Noii membri corespondenți ai Academiei trăiesc prea departe de metropola culturii române și lucrează într-o direcție prea puțin urmărită, pentru ca numirea lor să nu producă oare-care surprindere. Pentru cei ce nu li cunosc acvitatea, servească următoarele șire ca informație.

Fiului mai mare al răposatului Dr. Iosif Hodoș, traducătorul lui Cantemir și colaboratorul lui Papiu Ilarian, dlui Enea Hodoș, i-se cuvenia și după vechime moștenirea scaunului pe care tatăl său îl ținuse cu atăta demnitate.

Din familia de publiciști, atât de numeroasă, a Hodoșenilor, Enea Hodoș singur a rămas în Ardeal, unde a ocupat demnitatea de profesor pe la diferite institute. De mai mulți ani el propune limba și literatura română la Seminarul din Caransebeș, și fructul acestei îndeletniciri a fost, între altele, un Manual de istoria literaturii române, ajuns acum la ediția a patra. E o bună carte didactică, făcută în mare parte pe temeiul unor cercetări originale. Având o expunere ușoară și limpede și o împărțire rațională, manualul lui Hodoș a scos din întrebuintare cartea absolut netrebnică a lui Lăzăriceș și alte cărți școlare pline de greșeli.

Câte-va cărți de didactică elementară, gramatice și stilistice, ne arată pe dl Hodoș ca bun cunoscător al limbii române, luptător pentru noile principii de limbă literară, un merit cu care autorii cărților didactice dela Blaj și nici chiar cei dela Brașov nu se pot lăuda încă.

Pe terenul literaturii pure dl Hodoș ni-a dat un volum de Schițe umoristice (Caransebeș 1897), satire și critice severe la adresa unor miseri sociale, manifestate în pătura semi-cultă a populației noastre. La apariția lor, schițele aceste au

produs oare-care mișcare și polemică aprinsă între partizanii autorului și câți-va lilistenii ai corpului didactic.

Cu statornicie însă și cu specială vocațiune dl Hodoș s'a devotat literaturii populare, publicând până acum Poesii populare din Banat (Caransebeș 1892, 1 vol. 230 p.); Căntece bănațene; Căntece cătănești și Literatura populară aleasă, — tot material adunat din Banat, ales și coordonat cu priceperea omului de știință. Că dl Hodoș nu este un folclorist diletant, se vede din editarea critică a textelor, din observarea strictă a idiomului bănațean și mai cu seamă din prefața întâiului volum, în care explică dialectul bănațean. Dl B. P. Hasdeu în al său „Etimologicum Magnum“ vol. III, pe 3127, zicea vorbind despre prefața amintită, pe care o reproduce întreagă :

„Tot ce s'a scris până acum mai nou, mai temeinic și mai neîncurcat asupra foneticii și morfologiei subdialectului bănațenesc, se datorează dlui Enea Hodoș, astfel că noi nu avem decât a reproduce aci literatmente cuvintele acestui june folclorist...“

„Junele folclorist“ a dobândit de atunci și mai multe experiențe în cercetările sale, și viitoare lucrări vor lăsa de sigur și mai mulțumit pe autorul „Etimologicului“.

Pe când dl Hodoș se afirmă ca un bun cunoscător al Banatului, părintele Dan din Straja e distins pentru merite de același fel, ca scriitor bucovinean.

În articole și broșuri, în scurte monografii, scrise pe temeiul unor izvoare de întâia mână, dl Dan a caracterizat viața și raporturile po-

poarelor bucovinene. A scris despre Armenii orientali (1891), despre Țigani (1892), despre Lipovenii (1894) și despre Evreii din Bucovina, vorbind despre originea, obiceiurile și credințele lor. Popoarele aceste trăiesc amestecate cu Românii și cunoșterea lor înlesnește mult un studiu viitor asupra poporului român bucovinean.

Tot din domeniul etnografiei sunt monografiile comunelor românești Lujeni (1893) și Straja (1897), studii de istorie, topografie și folclorică. Mai socotind apoi și altele lucrări ale părintelui Dan, descrieri de călătorii, legende, tradiții și câteva dări de seamă, care tradează deosebită înclinare către studiul vieții intime a poporului, alegerea sa de membru corespondent al Academiei se presintă ca o meritată distincțiune.

Terenul adevărat pentru viitoarea activitate a părintelui Dan este, fără îndoială, folclorul comparat. D-sa înțelege și serie o grămadă de limbă, îndeosebi cele slavice, rutenă și rusească. Poate deci urmări cu ușurință înrădăcirea și împrumuturile literaturii populare, originea credințelor și obiceiurilor noastre și puterea noastră de asimilare. Această metodă în studiul folclorului a fost de un timp aproape cu totul neglijată și în trecut n'a dat decât rezultate foarte vagi. În schimb, s'a tot îngrămadit la material, care-și așteaptă omul de știință. Fi-va părintele Dan chemat să facă un pas mai mult decât părintele Marian? Ar fi o cinste mare pentru Bucovina!

(„Sămănătorul“)

H. Chendi.

Perderile de pân'aci ale flotei japoneze.

După ziare ruse următoarele vase de război japoneze au fost parte scufundate (numai unul!) parte avariate:

Vasul panterat Sikisima	de 15.000 tone avariat la 24 Martie.
Fuzi	12.500 25 Febr.
Iasima	12.500 "
Incrucșătorul Asama	9850 la Chemulpho
Tokiva	9850 la 27 Martie a fost dus în Doch.
Cuirasatul Takasago	la 9 Martie a fost greu avariat la Port-Arthur.
Incrucșătorul Niitala	de sub comanda vice-adm. Uriu. ușor de cl. III.
Takacino	a fost scufundat la Chemulpho.

— *Spiciuri din presa europeană* —

— Dragomirov ar fi scris o scrisoare, din care ziarul „Osvobodjenia“ din Stuttgart publică următoarele: „Singur spul, că sfetnicii (Bezobrazov, Meșcevski, Demcinski, etc.) sunt vinovații. Ce să facem deci? Voiu scrie contra lor sau nu e tot una; căci nu va fi de nici un folos. Rău îmi pare că vinam de o data mai mulți epurii, dar cine m'a întrebat sau mă va întreba de ce părere sunt? Iată de ce nu voiu tipări nimica în chestia de care te interesezi. În adevăr alergăm prea după mulți epurii, după părerea, nu după mai puțin de șase: cel finlandez, cel polon, cel turcesc, cel persian, cel indian și în sfârșit după cel mangurian. Acuma se mai adaugă încă unul cel transcaucasian. Nu mai vorbesc de turburările interne provocate artificial!“

— „Berliner Zeitung“, comentând textul pretinsei telegrame a imperatului Wilhelm către țară, prin care îl încredințează că doliul Rusiei e doliul Germaniei, zice: „Dacă s'ar face un plebiscit, enorma majoritate a poporului german ar arăta că dorește să fie Rusia învinsă. Ori-cât ar arăta că Rușii sunt Europeni și creștini, iar Japonezii Asiatice și păgâni, ori-cât ar vorbi de primejdia galbenă, opinia publică germană e cu Japonia, de unde atunci că doliul Rusiei e doliul Germaniei?“

— Pictorul Vereșciaghin avea mare grabă să plece în Extremul-Orient; când Kuropatkin îl îndemna să plece în Maiu, a refuzat sub cuvânt că să teme că nu va putea fi de față la asaltul Port-Arthurului.

„Globe“ află că opt vase încărcate cu carbuni din Anglia au reușit a face călătoria și a ajunge teferă la destinație. În marea mediterană au înșelat pe Ruși apucând unul din ele spre Suez și lăsându-se urmărit; în același timp celelalte au apucat pe la sudul Africei.

— „Die Zeit“ combinând toate știrile de zvon ruse, francez, japonez și englez ajunge la încheierea, că „Petropavlovsk“ a fost torpilat de 3 torpiloare japoneze în vreme ce se urma o luptă inversunată între escadre. Rușii în întâia groază, au voit mai bine să atribuie pierderea vasului unei neluări aminte a cărmacilor de cât vitejiei dușmanilor. După știrile cele mai pozitive încă 4 alte vase au suferit stricaciuni în acea luptă navală, în care temperamentul îndrăzneț al lui Makarov Pa împins, deși avea înainte o putere atât de superioară. Chiar și „Le Petit Parisien“ asigură că știe din izvor sigur rusec că „Petropavlovsk“ a perit torpilat. Chiar și relația oficială rusească se contrazice.

— „Die Zeit“ crede că Rușii se află aproape fără puțință de a rezista atacului pe uscat al Japonezilor, care vor ataca de-acuma la Ialu, la Pitsevo (aproape de Port-Arthur) și la Niucivang. Trei armate japoneze vor fi în prima linie, iar a patra va sluji de rezervă.

— Știri de pe câmpul de război și de la Tokio dovedesc că Yalul nu se va trece fără lupte mari; cel puțin Rușii își dau toate silințele să l ție pe Japonezi cât mai mult pe loc. E de crezut însă că n'au putere îndestulitoare pentru a-și ajunge scopul.

— La 8 Aprilie cursul rentei rusești în aur 4% din 1894 era de 95⁰⁰/₁₀₀, la 15 Aprilie, deci după desastrul de la 13 Aprilie, cursul a ajuns la 92,25.

— Makarov era foarte contra băilor de aburi, zicând că asemenea băi fac din un popor de Wikingi un popor de Circazieni leneși. Lui nu-i plăceau mâncările străine și adesea îl auzeaf: „Pe Svezii i-am bătut la Pultava cu ciorbă de varză și pe Napoleon cel-Mare cu crupe de hriscă fierte“.

Iată câte-va amănunte luate din ziarul „Le Temps“, asupra ultimei lupte dela Port-Arthur cât și asupra exploziei vasului „Petropavlovsk“.

„Nava engleză „Espiegle“ plecând dela Niucivang, a văzut prima angajare a flotelor inamice — și a putut să recunoască vasele. — De pe acest vapor a fost văzut crucișătorul „Bajan“, care se îndrepta spre Port-Arthur, venind din spre Yalu, unde fusese de sigur trimis ca să jenez debarcările posibile ale trupelor japoneze.

La știrea că „Bajan“ se lupta cu cinci nave japoneze, „Askold“ și un cuirasat de tipul „Pobieda“ au alergat să dea ajutor crucișătorului rus.

Cuirasatul „Pobieda“ era de sigur „Petropavlovsk“ pe care amiralul Makarov arborase pavilionul său. În adevăr, „Sevastopol“, „Pobieda“ și „Petropavlovsk“ sunt trei cuirasate de același tip

„Bajan“ a primit avarii, spune „Espiegle“, căci se vedea eșind din această navă vârtejul de fum.

Amiralul Makarov dispuse atunci reîntrirea în Portul-Arthur, fie pentru a atrage flota japoneză în zona de foc a bateriilor coastelor, fie pentru-că „Petropavlovsk“ fusese torpilat în mai multe rânduri, după cum spune „New York Herald“ și „Central News“.

Telegramele agenției italiene „Liberia“ și „Central News“, spune că amiralul Makarov a fost atacat în cursul unei eșiri făcută dimineata cu toată escadra sa, pe când toate forțele japoneze țerau ascunse după insulele Miao-Kiao. Văzând că i-se întinde o cursă a dat ordin ca flota rusă să reentre în port.

Astfel, la orele 7, amiralul Makarov e stabilit că se întorcea în port.

În timpul retragerii, „Petropavlovsk“ făcu explozie și fu înghițit de valurile mării.

Amiralul Grigorovici, comandantul fortului, în telegrama ce a trimis M. S. Imperatului Nicolae II, spune că „Petropavlovsk“ s'ar fi lovit de o mină flotantă. Numai agenția „Central News“ pretindea că „Petropavlovsk“ ar fi fost torpilat.

Accidentul s'a produs aproape de uscat, fiind-că o parte din oamenii echipajului, cari n'au pierit în timpul exploziei, au putut să scape înot până la țarm.

Correspondentul ziarului „Matin“ din Petersburg, spune că japonezii au fost martorii la această catastrofă

Regele Carol la Academie.

Și până când vom putea da în întregime vorbirea pe care a ținut-o M. Sa Regele Carol I în ziua de 3 Aprilie în aula Academiei Române din București. dăm următoarele despre această vorbire care a pus în uimire până și pe Unguri:

În mijlocul unei tăceri solemne ia cuvântul M. S. Regele.

Suveranul începu prin a mulțumi Academiei pentru dovezile de simpatie pe care i le dă și spune că nici odată nu va înceta de a se interesa de aproape de mersul acestei înalte și folositoare instituțiuni.

Mă folosesc, continuă Suveranul, de măgulitoare primire pe care a făcut-o Academia documentelor istorice ce i le-am adus în trecut, spre a veni azi cu o nouă comunicare, care e o ochire ce dorec a arunca asupra a două epoci istorice de cea mai mare importanță.

Una se referă la un trecut îndepărtat și care îmbrățișează epoca lui Mircea-cel-Mare și a comitetului de Zollern, întemeietorul Casei de Hohenzollern; iar cea-laltă la fapte mai recente și cari au asigurat neatărnarea patriei noastre.

Intrând în fondul chestiunii, Majestatea Sa face istoricul evenimentelor sângeroase desfășurate în jurul orașului Nicopoli, pe Dunăre, pe la sfârșitul veacului al XIV, atunci când armatele aliate creștine, în frunte cu Sigismund, regele Ungariei, au suferit o teribilă înfrângere din partea sultanului Baiazet aruncând doliul cel mai jalnic asupra întregii creștinătăți.

În aceste lupte Mircea devenise unul din aliați în urma unui tratat încheiat la Brașov cu regele Sigismund.

În baza acestui tractat oștile aliate primiseră învoirea voevodului român de a trece prin teritoriul țării.

Mircea cel-Mare, acea figură impunătoare care prin glorioasele sale lupte de la Rovine și Nicopoli ne-a asigurat drepturile noastre asupra Dobrogei, s'a distins foarte mult și în luptele date în contra lui Baiazet.

Tot cu acest prilej s'a distins și comitele de Zollern, care mai târziu, în schimbul calităților sale de reformator a primit de la Sigismund, devenit împărat titlu de Frederic I principe de Hohenzollern, punând ast-fel temelul acestei noi case suverane.

* * *

Un tractat identic cu cel încheiat între Mircea-cel-Mare și Sigismund s'a făcut în anul 1877 între noi și imperiul rusec și în baza căruia oștile rusești au trecut prin țară spre a merge pe câmpiile de bătălie.

Cele două date istorice să apropie și mai mult prin faptul că și în timpul războiului independenței una din bazele operațiunilor armatelor aliate ruso-române a fost tot orașul Nicopole.

Acest oraș care văzuse pe bravii oșteni ai lui Mircea, luptându-se pentru cauza creștinătății, a văzut și pe strănepoții lor războindu-se cu o egală vitejie pentru libertate.

Mai departe, Suveranul povestește epoca glorioasă când ostașii români au trecut Dunărea, alergând la luptă și când drapelul patriei fălăia pe câmpiile Bulgariei, purtat de fii săi din biruință în biruință.

Suveranul își povestește impresia ce a avut-o urcându-se pe platoul de la Nicopole, și văzând acele locuri unde se războise Mircea în anul 1386.

Continuând Majestatea Sa aruncă o privire și asupra celor-lalte episoade ale războiului, când încă soarta armelor oscila când într-o parte, când în cea-laltă și ajunge la data când comanda supremă a tuturor trupelor din jurul Plevnei i-a fost încredințată Majestatei Sale.

Toate aceste episoade pline cu atâtea lupte glorioase, cu atâtea speranțe și anxietăți, cu corțegele de răniți și prizonieri turci cari cad cu miile pe drumurile acoperite cu zăpadă, produc cea mai mare impresie asupra auditorului.

E marele căpitan care povestește cu propriul său grai, vitejia poporului ce conduce.

Sedința aceasta a fost ședința cea mai solemne pe care a avut-o vre-o dată Academia română.

Au fost momente sublime și atât de emoționante în cât au stors lacrimi întregii asistențe.

* * *

Suveranul, foarte emoționat la rindul său, și-a terminat comunicarea vorbind de călătoria ce a făcut-o în Bulgaria, acum doi ani, și exprimând satisfacția ce a simțit-o revizând după un sfert de veac acale localități atât de scumpe pentru toți Români.

A amintit cuvintarea episcopului bulgar de Wratza care primind pe Suveranul român în fața capelei de la Grivița a plâns de bucurie și adresându-se osemintelor ce zăceau pe imensa câmpie a bătăliei, a strigat: *Sculați-vă din mormintele voastre spre a saluta pe regele liberator.*

Suveranul a mai vorbit de superba primire ce i s'a făcut cu prilejul acestei vizite la Plevna și alte localități istorice din Bulgaria și și-a povestit impresia sa profundă cândă la reînțoarcerea sa prin T. Măgurele, pe o noapte luminoasă, a revăzut orașul Nicopole, plin de atâtea amintiri pentru el.

Cuvintarea Majestatei Sale regelui a fost primită cu aplause furtunoase care s'au repetat mai multe minute.

DIN ROMÂNIA.

Pentru monumentul care se va ridica la Călugăreni s'au strâns până acum 18.781 lei și 70 bani și anume: Ministerul de instrucție a dat 1000 lei. Casa școalelor 500, Prefectura de Covurlui 207 lei 80 bani, jud. Vasluiu 100 lei; dl Ghica, prefect de Vlașca 1148, alte liste 118 lei și 80 b., lista generală 15.707 lei și 80 bani.

S'au primit două proecte anonime.

D. I Ghica, prefect de Vlașca, a luat dispozițiunea ca în fiecare comună rurală din județ să se ridice câte un monument pentru memoria soldaților căzuți la Călugăreni.

Monumentul va fi de 2 m. înălțime și de piatră.

Va fi aşezat în 38 comune, căci numai din acestea au murit soldații în aceea luptă.

Venitele Statului român. Incasările generale ale Statului pe luna Martie 1904 au fost de lei 16.810.054,29 — față cu 18.254.381,26 încasate în Martie 1903, de unde rezultă un minus de 1.444.326,97 pentru anul acesta.

Dela 1 Aprilie 1903 până la 31 Martie 1904 s'au încasat lei 228.188.828,30 — față cu 229.987.671,29 încasate în același interval din 1902—1903.

Rezultă deci un minus de 1.798.842,99 pentru exercițiul 1903—1904. Acest minus însă trebuie scăzut din zecimea pe care Statul a cedat-o fondului comunal și care se urcă la aproape patru milioane. Așa dar, adăugându-se această zecime, am avea un plus la încasări în anul acesta, față cu anul trecut, de vre-o două milioane.

Față cu evaluările bugetare pe anul financiar 1903—1904 de 225.117.000 lei, avem un plus la încasări de lei 3.071.828,30.

La această țifără va trebui adăugat suma ce se va încasa în contul exercițiului 1903—1904 până la încheierea lui, la 30 Septembrie viitor. În anul trecut, dela 1 Aprilie până la 30 Septembrie, se încasase în contul exercițiului trecut suma de 18.449.000. Admițând că și anul acesta se va încasa tot atât, am avea în acest caz 21.500.000 lei peste prevederile bugetare.

Patriarhatul și Românii Macedonenii.

O nouă versiune circulă acum în privința incidentului de la biserica patriarhală din Constantinopol, incident despre care Agenția Română ne-a comunicat la vreme o depeșă.

Se susține acum că liturghia, care după tradiție, se citește în 12 limbi la Înviere, s'ar fi citit numai în 11 limbi omitându-se tocmai cea românească.

Omissionea aceasta este caracteristică pentru împrejurările de acum, când între Patriarhie și Românii din Macedonia s'a produs o încordare din cauza dorinței Românilor de a voi să asculte serviciul divin în limba lor maternă.

Patriarhatul a voit să manifesteze și în această ocaziune de solemnitate religioasă, când suflurile noastre trebuie să fie desbrăcate de orice patimă pământească și omenească spre a ne concentra toată simțirea suflătoare spre slava Omului-Dumnezeu, care învia, — a voit să-și arate toată ura sa contra Românilor.

Prin urmare incidentul de la Constantinopol are o importanță mai mare. Este o manifestație directă contra Românilor. Are însă și o parte bună, căci va grăbi rezolvarea procesului cu Patriarhia.

Am spus și mai repetăm credința noastră că Românii Macedonenii trebuie să rupă cu Patriarhia.

După urma dependenței lor religioase nu trag nici un folos, dar o mare primejdie îi amenință în naționalitatea lor.

Patriarhatul este unealta comitetelor paneleniste din Atena, cari tăgăduiesc până și existența unui popor românesc la Pind. A mai menține raporturi cu el, este a voi ca Românii să confirme ei înșiși că nu există, că acei aproape 1 milion nu sunt de căt greci.

Cei de la Patriarhie, în orbirea lor panelenistă, au pierdut și cel mai elementar bun simț când își închipuiesc că prin manifestațiuni ridicole, se poate anihila o chestie importantă ca aceea a limbii românești în bisericile românești din Macedonia, și se poate contesta existența elementului românesc la Pind.

(„Secolul“).

NOUȚĂȚI.

ARAD, 23 Aprilie 1904.

— **Conveniri.** Mercuri seara o parte mare a Românilor din Arad s'a adunat în sala de iarnă a Crucii Albe unde a petrecut în societatea iubitorilor noștri artiști d-na și dl Dima și dl Popovici.

Neputând pleca spre Sibiu, unde era să dea concert, artiștii au stat în Arad și

Jou. Seara societatea arădiană s'a adunat eară în jurul lor, petrecând împreună (la Crucea Albă) până spre orele 12.

Afara de membrii societății arădane, au mai fost P. C. Sa Vicarul V. Mangra și d-na și d. dr. Nedelcu (din Oravița), cari din cauza grevei dela căile ferate de asemeni n'au putut pleca din Arad.

— **La concertul Dima-Popovici se știe,** a luat un numer mare de Români din toate părțile. Dând această listă, după cum am notat, unele nume ni-au scăpat. Le însemnăm acum. Astfel au fost doamnele Iolanda Truța, Rosvan și Miclea (din Arad).

— **Moștenitorul de tron saxon în Ungaria.** O interesantă știre se comunică din Drezda ziarului «N. Wr. Tgbl.» Conform acesteia, moștenitorul de tron *Frideric August*, fostul soț al cunoscutei contese romanțioase *Montignoso*, va veni anul acesta în luna Iulie la *O-Tátrafüred*. Clironomul, care va veni cu fiul s'ei, va petrece mai multe săptămâni, de unde va merge la Viena, să facă o vizită și curții împărătești.

— **Regele Oscar și Maghiarii.** Regele Oscar, cum se telegrafează din Fiume, a dat ieri în Villa Jeanette la Abbazia un prânz, la care au fost invitați: contraadmiralul *Sachs*, presidentul clubului „Adria” din Abbazia, *Walthier Gyula* și reprezentanții autorităților. Sub durată prânzului adiutantul regelui a împărțit lui *Walshier Gyula*, ce viue simpatii are regele Oscar pentru Maghiarii. *Regele învață deja serios limba maghiară și traduce din produsele literare maghiare în limba șvedeză.* După prânz regele Oscar a mers cu admiralul *Sachs* și suita sa la Fiume, unde însoțit de familia priștului *Esterházy*, contesele *Zichy*, *Hoyos* și *Kinsky* a inspicat vaporul de emigrare „Carpathia.”

— **O archiducesă în pericol.** Din Fiume se depeșează: Eri noaptea pe la 11 ore vasul locotenentei din Fiume *Dalma* lângă *Curzorak* s'a năsipit. Pe vapor era archiducesa *Maria Jozeffa* cu *damele de onoare*, mareșalul suprem de curte marchizul *Pallavicini*, contele *Salm* și suita. În urma signalului de alarma a vaporului vasul *Pannonia*, care plutia în apropiere spre port a scăpat pe archiducesă și însoțitorii ei din situațiunea critică, ducându-i apoi la Fiume. Regele Oscar inspicind azi vaporul de emigrare *Carpathia* în Fiume, a făcut și archiducesei o vizită, felicitându-o că a scăpat norocoasă dela un pericol serios.

— **Călătoria împăratului Wilhelm.** O depeșă sosită din Athena anunță, că în momentul din urmă împăratul Wilhelm a renunțat la călătoria sa pe insula Corfu. În urma asta toate pregătirile pentru recepție au fost sistate.

— **Insurecția.** Politische Correspondenz ală din Salonic cu data de 16 Aprilie că *Ronewanceff* și *Sagareff*, șefii mișcării revoluționare de anul trecut din Macedonia, și anume din vilaetul *Monastir*, au oferit prin intermediul agenților civili de control, supunerea lor.

Hilmi-pașa le-a garantat amnestia și un sauf condudit pentru a putea părăsi țara.

În urma plecării acestor doi șefi revoluționari, epoca ultimei insurecțiuni este considerată ca sfârșită.

— **Sieriu generalului Kuropatkin.** Un ziar englez aduce vestea, că în Siberia s'a răspândit o ciudată faimă, care a produs mare senzație între rezerviștii ruși de curând chemați sub drapel. Conform acestei vești generalul *Kuropatkin* ar fi dus cu sine un sieriu, în Extremul-Orient, de-ore-ce ar fi convins, că viu nu se va mai reîntoarce din război. Ba un soldat pretinde, că a văzut între bagajul generalului ceva ladă lungă în forma de sieriu, chiar și numele lui l-a putut bine distinge, căci era scris la înfeles.

Vestea asta a aital crezământ între popor cu atât mai mult, cu cât unii vreau a ști și aceea, că generalul înainte de a pleca la război, a cercetat părinții s'ei de pe moșia sa din *Cholm*,

cărora le-a împărțit presimțirea sa, că viu nu îi va vedea mai mult. O altă veste earăși susține că generalul suferă de un morb incurabil, după o a treia veste generalul ar fi visat că Japonezii într-o luptă îl vor prinde, și îl vor ciungări într'atăta, în cât nime nu-l va mai putea recunoaște.

Fie aceste vești ori că de naive, neadevurate, basa lor psihologică nu li se poate nesocoti, căci aceasta dovedește o imaginațiune susrescitată, de dezastrele de pân'aci, imaginațiune ce vede viziuni prăvestitoare a unei eventuale groaznice catastrofe apropiate.

— **Conjurațiune anarhistă contra lui Loubet.** Din Marsilia se telegrafează, că acolo au fost Sâmbăta trecută au fost deținuți trei indivizi suspecti, ca membrii aparținători unei conspirațiuni îndreptate contra lui Loubet. O telegramă recentă anunță acum, că planul atentatului contra președintelui s'a zămislit la o adunare anarhistă, la care a luat parte și un geandarm italian. Acesta și un alt anarhist a avizat poliția asupra intențiunii anarhiștilor, cari au decis moartea președintelui din incidentul călătoriei sale la Roma. În urma asta poliția numai de cât a început investigarea și așa au fost deținuți în Marsilia cei trei membrii ai conjurațiunii: *Michaelo Giovanni*, *Paolo Tomini* și *Coreioli*.

— **O invențiune românească.** După mai multe încercări, dirigintele oficiului telegrafic din Brăila, dl inginer D. Marinescu, a isbit a realiza un sistem de instalațiune telefonică, prin ajutorul căruia se vor aduce mari înlesniri comunicațiunilor telefonice.

Cu ajutorul acestui sistem de instalațiune numit „Duplex telefonic”, se pot crea comunicațiuni telefonice noi pe firele existente, fără alt adaus de fire.

Primele încercări s'au făcut deja între Brăila și Galați; rezultatele au întrecut așteptările. Deși între aceste două orașe sunt trei comunicațiuni telefonice speciale, totuși ele nu sunt suficiente pentru a satisface nevoile comerțului.

„Duplexul telefonic” permite, ca din actualele comunicațiuni să se formeze patru, fără a se adăuga noue sîrme între ambele orașe.

Noul sistem este de o vădită valoare; având în vedere economia ce se realizează prin „Duplexul telefonic” se crede că el se va aplica cât mai curînd și între București-Brăila, crendu-se astfel o a treia comunicațiune telefonică, pe lângă cele două existente între aceste orașe.

Sistemul atlat de dirigentul oficiului telegrafic din Brăila, va aduce serviciu importante și merită o deosebită atențiune.

— **Patriotismul rus.** — Mai zilele trecute un negustor, modest îmbrăcat, se prezenta la ministerul de marină din Petersburg, și se informa de prețul unui cuirasat.

— Nouă milioane de ruble, i-se răspunse. Negustorul luă o bucată de hârtie și scris pe dînsa următoarele cuvinte:

„Eu subsemnatul, negustor din Moscova, me îndatorez prin aceasta a vărsa 9 milioane de ruble pentru construirea unui cuirasat...”

Iscăli, salută pe întrebătorul său să închină la icoana din colțul camerei și plecă.

— **Cât va costa războiul ruso-japonez.** — Un ziar rusesc — *Ruskyi Wiedomosti* — evaluează la 30 milioane de ruble pe zi cheltuelile susținerii în Manciuria a unei armate de 300 mii oameni, forță care pare de altfel insuficientă pentru a zdrobi pe Japonezi.

Dacă războiul durează numai zece luni, cheltuelile se vor ridica la 24 miliarde de ruble. Cum însă lucrurile în Extremul-Orient merg de tot rău, este sigur că războiul va dura zece luni.

În Transval, englezii au cheltuit 6—7 miliarde.

— **Un interview curios.** Corespondentul din Petersburg a ziarului „Petit Parisien” a interviewat pe șeful statului major al flotei, admiralul *Rogetswensky*.

La întrebarea corespondentului dacă admiralul va lua comanda flotei ballice pentru a o duce în Extremul Orient, acesta răspunse foarte deschis:

— E adevărat, că am fost însărcinat cu comanda acestei flote, dar e mai puțin sigur că voi conduce-o în Extremul Orient. Deși s'a vorbit că flota ballică va lua drumul spre Orient prin Iunie, totuși cine știe ce se poate întâmpla până atunci?

Cine ne garantează că nu vom avea nevoie de această flotă în Europa?

Cine ne asigură că nu se vor ivi aici alte complicații?

— **Populația Statelor-Unite Americane.** La sfârșitul anului 1903, populația Statelor-Unite fără insule și fără Alaska era de 79.900.000 locuitori; deci o creștere de 3.906.000 dela 1900 încoace. Populația New-Yorkului era de 3.716.000, a orașului Chicago de 1,874,000, a Philadelphiei de 1.368.000.

— **Moartea lui Samuel Smiles.** Celebrul scriitor și filosof efician englez Samuel Smiles, cum vestește o telegrama din Londra, a încetat Sâmbătă la Kensington în etate de 88 ani din viață. S. Smiles s'a născut la 1816 în Haddington în Scoția. Mai înainte era medic, după aceea însă și-a luat rămas bun de-a această carieră primind redactarea ziarului Leeds Times. Dela 1845—1860 a fost secretar la diferite societăți de tren. De atunci a trăit ca privatier în Londra conștândându-se cu trup și suflet literaturii. Dintre operele sale unele au ajuns la renume universal. Așa: „Railway property“, „Self help“, „Liversot engineers“, „Character“, „Duty“, „Thrift“, „Life and labour“, etc.

— **Arderea cadavrelor.** Pietatea față de cadavre de odinioară s'a micșorat mult în așa numitele cercuri ale societății moderne. Sunt chiar și de aceia, cari testează înca din viață urmașilor, ca să îi ardă după moarte cadavrele. Procedura îngropării adevărat, nu este frumoasă, dar cel puțin e naturală. Căci s'a dovedit, că oaspeții de sub pământ, cari se bucură că au scăpat de lume, putrezesc în scurtă vreme, dacă mormântul e bine astupat. La obiceiul de îngropare, dictat de pietatea față de cadavre, religie și datine tradiționale, așa numita societate modernă zice privitor la nimicirea cadavrelor, că luând în considerare gazele și descompunerea chimică observată la cadavre înmormântate, trebuie să ne apărăm împotriva acestei împrejurări stricătoare sănătății prin arderea cadavrelor. Adecă această societate „modernă“ aduce argumente științifice, pentru a propaga arderea cadavrelor. Că acest curent e de adevărat, arată faptul, că societatea crematoriilor din Germania au înaintat parlamentului prusian o petiție, în care cer, ca să i-se dea voie de a putea arde cadavrele. Dar guvernul prusesc a întrebat pe cei mai vestiți specialiști în privința aceasta, — ce opinii au despre arderea cadavrelor. Au respins unanim petițiunea crematoriilor și din punctul de vedere al sănătății publice și din cauze judiciare. Cea mai mare dovadă în contra crematiunii și-au luat-o din cercul dreptului de percheziție. Căci oamenii mor subit, însă cadavrul nu îl examinează destul de bine, de ce și a murit. Dacă toate aceste cadavre ar fi arse, ne s'ar putea mai târziu constata nici o armă contra crimei, etc. până ce omul îngropat ca și până aici, nar poate fi exhumat și se poate constata și mai târziu urmele morții. Natura, că mortului e totuna, ori îl înmormântează ori îl arde, dar generațiilor supraviețuitoare nu le poate fi totuna, dacă predecesorii lor au murit de moarte naturală, sau au fost victimele unei crime. Chiar din cauza aceasta nici în Prusia nu vrea să audă lumea de arderea cadavrelor. Numai francmazonii italieni, oamenii otrăvei și pumnaiului urgencează aceasta.

— **Ciuma.** Conform rapoartelor mai nou sosite din India, ciuma se lățește în mare grad în întreaga India. Până în 10 Martie au murit de ciuma, 40.527 oameni. Cele mai multe victime cam 10.000, sunt în Pendsu și în provinciile centrale. În împrejurimile orașului Bombay au murit 8.500, în Bengală 8000.

— **Durere de stomac.** Sgarciuri de stomac, catar greu de stomac, la boale de stomac învechite și împotriva lipsei de ape, tit, mijloc sigur. Purgativ sigur, inerția cronică a intestinului gros, la lipsa de scaun purgativ fără durere, este thea întăritoare de stomac „Centauria“ a farmacistului Kossuth.

Cutia de probă 1 cor. 20 fil.
Cutia mare . . . 2 cor. — —

În contra tusei, catarului (troahnă) răgușelii, flegmei și iritațiunilor este de un efect eminent, pastilele de pept >Se-

neaga. — Prețul este de 1 cor. Se poate ține în farmacia la „Med. Doboș“ a farmacistului Kossuth Pál. Arad, Piața Boros-Béni Nr. 15.

CONVOACARE.

Despărțământul protopopesic Siria al Reuniunii învățătorilor români dela scoalele ort. din pp. arădane I-VII. își va ținea proxima adunare în 21 Aprilie (14 Maiu), 1904 în comuna mare Comlos (Ó-Szt.-Anna), la școala inv. I. Funar, la care sunt poștiți a participa tott membrii și binevoitorii învățământului.

PROGRAMA:

1. Dimineața la 8 ore asistare la chemarea Duhului Sfânt.
2. Prelegere practică în școala învățătorului I. Funariu.
3. Cuvânt de deschidere.
4. Reflexiuni asupra prelegerii.
5. Raportul biroului.
6. Discuțiuni asupra chestiunilor școlare.
7. Estragerea inv. morale la tem. din Religie.
8. Propuneri și interpelări.
9. Fixarea primei adunări.
10. Încheiere.

Siria, 1/14 Aprilie 1904.

A. Doboș.

Anunț literar.

În tipografia diecesană din Arad s'a pus sub tipar și în scurt timp va apare în a III-a ediție:

„Rugăciunile sgarilor și cântări bisericești“.

Aceasta ediție e mult îmbogățită, că pe lângă materialul din trecut mai cuprinde: Căntăciunile „Deschiderei gura mea“ și „Căntăciunile însemnând Moise“, cari se cântă mai mult peste an; apoi, rugăciunile la masă, „Polieleul“ cu toate pripelele „Mărimute“ de peste an etc., astfel, că cartea cu 3—4 coale de tipar va fi mai mare ca cele din trecut Totuși prețul s'a ridicat numai cu 10 fil. așa că în loc de 30 fil. va fi cu 40 fil. (20 cor.). Legătura elegantă aurită. — Cea mai folositoare carte pentru școlari și adulți.

Se poate comanda dela tipografia diecesană, librăria Petru Simion și învățătorul Nicolae Ștefu, Arad. Cumpărătorilor până la 50 exempl. se da 10%, — dela 50 în sus 20%.

CONCURS.

Se caută un «conducător de prăvălie», care necondițional să fie majoren și să fie priceput în toate ramurile neguțătorei. Salar 52 Cor. lunar și cvartir gratis și după 1—2 luni de probă se va mări salariul. Ofertele sunt a se trimite la prăvălia Buda et Comp. Siria (Világos). 198 2—2

INSERȚIUNI ȘI RECLAME.

Dr. VAJDA BENÓ

medic-dentist.

200 1—

Arad, Szabadság-tér, edificiul teatrului.

Pune dinți artificiali cu desăvârșire apti pentru sfărămarea alimentelor.

Dinți singuratici 4 cor., chiar și pe rate, plombarea dinților, sensațional de efin pe lângă garanță.

— Tragerea fără durere a dinților 2 coroane. —

Arverési hirdetmény kivonat.

A nagyhalmágyi kir. járásbíróság mint telkkönyvi hatóság közhírré teszi hogy «Viktoria» tak. és hitelintézet végrehajtónak Sűrű Györgye lyásza lakos végrehajtást szenvedő elleni 160 korona tőke követelés és jár. iránti ügyében az árverési elrendelte, minék folytán a nagyhalmágyi kir. járásbíróság kerületében fekvő és a Lyásza községi 49 számú telkijegyzőkönyvében A. 1. 1—68 alatt felvett ház kert, szántó, kaszáló, földkeből álló ingatlanoknak végrehajtást szenvedőt illető 1/4 részi 330 korona kikiáltási árban, továbbá — figyelemmel a végrehajtási törvény 156 §-ának D.) pontjára — a lyásza 49 számú telkijegyzőkönyvében A. 1. alatt foglalt ház és belsőkéből álló ingatlanság egészben 856 korona kikiáltási árban, figyelemmel a végrehajtási törvény 156 §-ának a.) pontjára, a lyásza 97 számú telkijegyzőkönyvében A. 1. alatt felvett ingatlanság egészben, amely kasznalót képez 72 korona kikiáltási árban, végül figyelemmel a végrehajtási törvény 156 §-ának a.) pontjára, a lyásza 98 sz. telkijegyzőkönyvében A. 1. alatt foglalt szántó földkeből álló ingatlanság egészben 56 korona kikiáltási árban az 1904 évi május hó 13 napján d. e. 10 órakor Lyásza község házában megtartandó e nyilvános árverésen következő feltételek alatt fogynak árverés alá kerülai u. n.

1). A lyásza 49 számú telkijegyzőkönyvében C. 4 alatt, a — lyásza 97 számú telkijegyzőkönyvében C. 1 alatt, — végül a lyásza 98 számú telkijegyzőkönyvében C. 1 alatt özv. Krisán Kresztina javára bekebelezett özvegyi szolgalmjog figyelemmel a végrehajtási törvényi 163 §-ának első bekezdésére az árverés által nem érintetik.

2). Ha a kikiáltási azon felül ígélet nem tétetik, az elárverelendő ingatlanok a kikiáltási áron alul is elfognak adatni.

3). Árverelni kívánók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% -át vagyis 33 koronát illetőleg 85 korona 60 filert, illetőleg 7 korona 20 filert; illetőleg 5 korona 60 fillért készpénzben, vagy az 1881 évi nov. 1-in 3333 n. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt ovadékképes érték papirokban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881 évi 60 t. és 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elkelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

4. Vevő köteles a vételárt 3 egyenlő részletben és pedig az elsőt az árverés jogerőre emelkedésétől számítandó 30 nap alatt, a másodikat ugyan azon naptól számítandó 45 nap alatt, a harmadikat ugyan azon naptól számítandó 60 nap alatt, mindenegyes vételári részlet után az árverés napjától számítandó 5%-os kamatokkal együtt szabályszerű letéti kérvény kapcsában az 1881 december 6 án 39425/1 M szám alatt kelt s rendeletben előirt m don a n-buttyini kir. adóhivatal mint bírői letéti pénztárnál befizetni. A bánatpénzt a bíróság az utolsó részletben fogja beszámítani.

Az árverési feltételek többi pontjai hivatalos órák alatt ezen kir. járásbíróság telkkv. hatóságánál megtekinthetők. Lyásza (olvashatatlan) Nagyhalmágy község előjáróságánál. Nagyhalmágyon 1904-en febr. hó 6-án.

Olvashatatlan aláírás
kir. járásbíró.

Noroc escelent la TÖRÖK!!

Incomparabil

priește norocul prăvăliei noastre principale. In scurt timp am plătit mai mult de 15 milioane coroane prea onorațiilor nostri clienți; numai în timpul din urmă

Cel mai mare câștig și adică:

marele premiu de **603.000** coroane numărului de los 57080

100.000 cor. câștig pr. losul 14.366	80.000 cor. câștig pr. losul 83.061
100.000 " " " " 52.528	70.000 " " " " 81.161
100.000 " " " " 94.780	70.000 " " " " 5.498
90.000 " " " " 109.780	60.000 " " " " 51.613
90.000 " " " " 83.610	60.000 " " " " 76.347
90.000 " " " " 92.787	50.000 " " " " 3.036

și afară de acesta și alte multe câștiguri mai mari.

Recomandăm deci ca să luați parte la jocul de lozuri (loteria) cel mai norocos din lume. — La loteria ce va urma sub Nr. 14 cu licența reg. ung. eară pe

110.000 lozuri vor cadea 55.000 câștiguri

și se vor trage cu totul colosala sumă de

14 milioane 459.000 coroane

182 1-8

in timp scurt de 5 luni.

Cel mai mare câștig la cel mai norocos caz va fi

1,000,000 DE COROANE

Maî departe 1 premiu 600.000, 1 premiu 400.000, 1 à 200.000, 2 à 100.000, 1 à 90.000, 2 à 80.000, 1 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000, 1 à 40.000, 5 à 30.000, 3 à 25.000, 8 à 20.000, 7 à 15.000, 36 à 10.000 coroane și alte multe; cu totul 55.000 câștig și premii.

în suma de 14 milioane 459.000 coroane.

1/2 los ver. fl. —75 sau 175 cor. | 1/4 los ver. fl. 150 sau 3— cor.
1/2 " " " 3— " 6— " | 1/4 " " " 6— " 12— "

Lozurile le trimitem cu rambursă sau prin trimiterea înainte a sumei. Planurile oficioase gratis. Comande pentru lozuri veritabile cerem

până în luna Aprilie ziua 24 a. c.

a se trimite cu încredere la noi

Török A. és Társa

CASĂ DE BANCĂ în BUDAPESTA.

Cea mai mare negustorie de lozuri din patrie. — Prăvăliile negustoriei noastre supreme de lozuri sunt:

Centru: Teréz-körut 46 a. Filiale: 1. Váci-körut 4/a. 2. Múzeum-körut 11/a. 2. Erzsébet-körut 54 a.

Cuponul de comandă se taie. Banca Török és Társa, Budapesta

Rog pentru mine a se trimite I. clasă de bilete pentru loz reg. ung. cu planul de jos oficios.

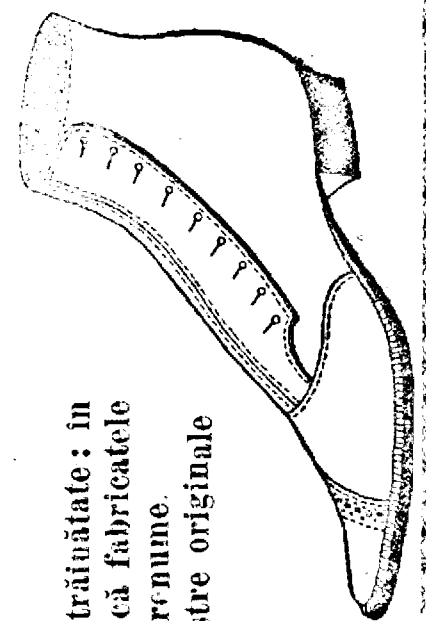
Suma în coroane { Vă rog a o rambursa. } ce nu convine
o trimit cu mandat postal. } se șterge.
o dau în bilete (bancoate, timbre).

Adresa corectă.

.....
.....
.....

S'a deschis cel mai mare magazin de ghete în Arad.

Increderea On. public în fabricatele noastre se întărește din ce în ce mai mult în urma principiului că la toate fabricatele noastre se poate vedea lămurit prețul stabilit și foarte mic.

30 de magazine

în orașe mai mari, 60 de magazine în străinătate: în Austria, Germania, Serbia etc. dovedesc, că fabricatele noastre preste tot se bucură de bun renume. În tot locul vindem numai fabricatele noastre originale

maghiare proprii.

165 7-10

Fabrica de ghete „TURUL“ ca soc. pe acțiuni în Timișoara.

Filială: ARAD, PALATUL MINORITILOR.

Ghete p. bărbați, tari p. folosire de toate zilele fl. 2-25
Ghete pentru bărbați, foarte durabile . fl. 2-50
Ghete p. femei negre și colorate, l. țeftine fl. 2-25
Ghete p. femei cu bumby negre și colorate . fl. 2-75

BIEDL JÓZSEF

coloritor și pictor de odăi, imitator de lemn și marmură Arad, piața Libertății (vis-à-vis de statuie).

Primește toate lucrările ce se țin de branșă asta, chiar și cele mai grele. 187 6-25

Pictări de odaie,

precum și coloriri și imitari de lemn indigen sau exotic (foderare) în execuție de gust,

pe lângă prețuri moderate.

Primește tot odată curățirea locuințelor de tot felul de insecte, pe lângă garanție. Comandele din provincă prompt și grabnic.

— La comande pe seama bisericilor rabat. —